

Kitap Tanıtımı

Book Review

Pınar Serdar Dinçer¹

Başvuru Tarihi: 16.01.2019

Kabul Tarihi: 04.03.2019

Maria Luisa Agati, The Manuscript Book. A Compendium of Codicology. First Edition Studia archaeologica; 214. Roma: "L'ERMA" di Brettschneider, 2017, 536 sayfa; 16 renkli resim, 120 şekil ve siyah-beyaz fotoğraf. ISBN: 978-88-913-0986-0. € 250,00.

Yayın, 2009 yılında genişletilmiş ikinci baskı yapan “Il libro manoscritto da Oriente a Occidente: Per una codicologia comparata” başlıklı kitabın revize edilmiş İngilizce versiyonudur. Kitabın İngilizce’ye çevrilmiş olması ulaşacağı kitle açısından oldukça önemlidir. Yazarın yayını hazırlamasındaki öncelikli amacı antik ve Orta Çağ’daki systemsiz ve organize olmamış el yazmalarıyla ilgili bilgileri bir araya getirmek ve bu bilgileri öğrencilerine sunmaktır. Ancak konunun genişliğinden dolayı yayın sadece öğrenciler için değil kütüphaneciler, filologlar, paleograflar gibi geniş bir uzman kitleye hitap edebilecek boyuta ulaşmıştır.

Konuya sistematik olarak yaklaşan yazar eserinde Orta Çağ el yazmalarının kısa bir özetini vererek kodikoloji, kâğıt öncesi yazı materyalleri (papirüs, parşömen ve benzeri), kâğıt (filigran yapımı), kitap morfolojisi, kodeks, sayfanın materyal olarak hazır hale getirilmesi, sayfa tasarımı, kopyalama, resimleme, çeşitli kitap ciltleme yöntemleri ve el yazması eserlerinin konservasyonu konularına değinmiştir. Her bölümün kapsamı ve ağırlığı farklı olmasına rağmen kodikolojiyle ilgili hiçbir konunun göz ardı edilmediği söylenebilir. Kitapta metnin içine yerleştirilmiş yüz yirmi şekil ve siyah-beyaz fotoğraf bulunmaktadır. Şekillerin daha önceki yayınlardan alıntı yapıldığı özenle belirtilmiştir. On altı adet renkli resim kitabın arka bölümünde siyah zemin üzerine yerleştirilerek sunulmuştur.

Paleografi alanında farklı çalışmalar olduğu bilinmekle beraber; söz konusu yayında Latince ve Yunanca üretilen el yazmaları ilk kez kodikolojik açıdan ele alınarak antikitenin başlarından kitap basımına kadar olan dönemin bir özeti sunulmuştur. Yazarın akademik geçmişi ve çalışma alanı, Yunanca üretilen el yazmaları üzerinde daha fazla durmasına neden olmuştur. Yayında Latince el yazmalarının sunumu genel özellikleriyle ele alınmıştır. Ancak çoğu

¹ Yozgat Bozok Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, pinar.serdar@bozok.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4152-6327

durumda, paleografiden farklı olarak, her iki alan da aynı temellere dayandığı için bu bir eleştiri konusu olmamalıdır.

Bir diğer vurgulanması gereken konu, pek çok yayında karşımıza çıkan antik yazı malzemeleri ile ilgilidir. İncelediğimiz yayında farklı olarak Doğu ve Batı'da kullanılan yazı malzemelerinin Orta Çağ'daki gelişimine öncelik verilmiştir.

Eserde olumsuz olarak eleştirilebilecek konunun kaynak gösterimi olduğu söylenebilir. Estetik nedenlerle yayıncının tercihi olduğu düşünülen kaynak gösterme yöntemi literatüre ulaşmayı oldukça güç kılmaktadır. Neredeyse hiç dipnotun bulunmaması, akademik çalışmalar yapan okuyucu için güçlük yaratmaktadır; ancak tüm kaynakların kitabın sonunda bibliyografi şeklinde verilmiş olması asıl yararlanıcı kitle olan öğrenciler ve konuya yeni başlayan araştırmacılar için tatmin edicidir.

Yayının her bir konu başlığının detaylı olarak incelenmesi ve üzerine daha çok eleştiri yazılması alanla ilgili çalışmalara ivme kazandıracaktır. Sonuç itibarıyla; yazar, Orta Çağ el yazmalarıyla ilgili sistematik bir çalışma sunmuştur. Eser bu açıdan tarihçiler, sanat tarihçileri ve özellikle konuyla yeni ilgilenen bilim insanları ve öğrenciler için temel kaynak niteliğindedir. Bu tür yayınların artması, dünyada yaklaşık bir asırdır araştırılan ancak ülkemizde oldukça yeni olan el yazmaları çalışmalarına yönelik Türkçe yayınların üretilmesinde katkı sağlayacaktır.